

The Bais Din Process

Week 5

ב"מ ס"ט 'הנהו תרי כותאי' עד 'גופא', תוס. ד"ה
'כי'

טור י"ד ד'
שו"ע ז' ו', ז'

לז"נ ר' שמואל-ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי א-ליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמואל-ל זאב ע"ה
לז"נ לוי בן דוד שלמה
לז"נ שמואל-ל זאב בן לוי

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash
Please contact us for sponsorship opportunities

ב"מ ס"ט

שנהגו לגדל הוא ותנן ^א מקום שנהגו לגדל יגדילו הנהו תרי כותאי דעבוד עסקא בהדי הדדי אזיל חד מנייהו פליג זוזי בלא דעתיה דחבריה אתו לקמיה דרב פפא א"ל מאי נפקא מינה הכי אמר רב נחמן ^ב זוזי כמאן דפליגי דמו לשנה זבון חמרא בהדי הדדי קם אידך פליג ליה בלא דעתיה דחבריה אתו לקמיה דרב פפא א"ל ^ג כמאן פלג לך א"ל קא חזינא דבתר ידי ^ד קא אתי מר א"ר פפא כה"ג

בבא מציעא (תלמוד בבלי > ערוך והדר > עמוד מס 149 כג בבא מציעא תלמוד בבלי) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ס"ט: איזהו נשך פרק חמישי בבא מז

כי האי גוונא ודאי צריך לאודועיה. משמע דוקא הכא לפי שהיה לו פתחון פה לחשדו קאמר דצריך לאודועיה משום והייתם נקיים מה' ומישראל ^(א) (במדבר לג) אצל בעלמא לא והא דאמר בסוף זה צורר (סנהדרין דף לא: ושם ד"ה ואם) שנים שנתעצמו לדין שכופין אותו ודן בעירו ואם אמר (ד) כתבוני מאיזה טעם דנחוני כותצין ונותנין לו אר"ת מכת ההיא דהכא דוקא התם דלא רנה לדון אלא על ידי כפייה אצל אס מדעתו דנו אותו אין כותצין ונותנין לו ^(א) וי"מ דהכא כל כה"ג צריך לאודועיה דלא איירי הודעה מאיזה טעם חייבו אלא היה משיצו כל כה"ג היה לך להודיעו כשחלקת ולא היה לך לחלוק שלא מדעתו: **א**יזר זוזא בפשיטי. מהצל היה

כה"ג ודאי צריך לאודועיה זוזי מי שקיל טבי ושביק חסרי (אמר ליה לא אמר ליה ^ב) חמרא כולי עלמא ידעי דאיכא דבסים ואיכא דלא בסים גופא אמר רב נחמן זוזי כמאן דפליגי דמו ^א הגי מילי טבי וטבי תקולי ותקולי אבל טבי ותקולי לא רב חמא הוה מוגר זוזי ^ב בפשיטא (א) ביומא כלו זוזי דרב חמא הוא סבר מאי שנא ממרא ^ג ולא היא מרא הדרא בעינא וידיט פחתיה זוזי לא הדרו בעינייהו

בבא מציעא (תלמוד בבלי > ערוך והדר > עמוד מס 150 כג בבא מציעא תלמוד בבלי) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ו**כתב עוד** שם (ס"ט פסוק) נשם אור זרוע (כ"ק סי' מ"ו) כל היכל שיש בעיר מומחה ויודע דין מורה לאמתו הרי זה דין בעירו בעל כרחו לא שנה מוצע לא שנה נמצע לא מני למימר נלך לבית הועד או לבית דין הגדול אלא דין בעירו מפני הרמאין שלא ידמו עממן מן הדין (ח) ומו' דליתא לח' מקום הוועד קיצוץ חכמים שימצי' מהם עכ"ל ועיין עוד שם מה היה מנהגם צמזמן את פצירו לדין: [בדק הבית] **כתוב** בחשב"ץ

(קטן סי' תקטו) נשאלתי על אחד שהומיניהו לדין גדולי העיר ופרנסיה אשר כל דברי העיר נחתכין לט' על פיהם והנידון אומר איך אדון בעיר הזאת והלא אימתכם מוטלת על הדיינים וגם טענותי יסתתמו לפניכם אמרתי כי טוב הדבר על הדיינים ועל הנידונים לילך במקום הסמוך וכיוצא בזה ראיתי את רבי לט*] וקני שהתיר לנדיב רבי אליעזר שלא לבא לדין עם הנדיב רבי אברהם לטרייש מפני שהיה ראש העיר וכולם נשמעים אליו ורבינו שמשון ב"ר אברהם התיר לחתנו הדר בטרייש שלא לבא בדין בטרייש מפני כיוצא בזה וגם רבינו יהודה מפרי"ש עשה כן לה"ר יום טוב בן הנדיב ה"ר אליעזר ואמרתיו מזקנים אתבונן ומהם אלמוד כי [ט] טובה צפרנן של ראשונים מכריסן של אחרונים ויבררו דרך ישרה במקום הגון לנידונים כדי שיצא דין אמת לאמתו ואיש על מקומו יבא בשלום שמואל בן הרב ה"ר אלחנן ז"ל עכ"ל [עוד כאן:]

(7) **ואף במקום שאין שומעין לנתבע להסתלק מן הדין אם אמר לדיין כותב לי מאיזה טעם דנתוני מ' כותבין ונותנין לו. כבר כתבנו צמזמן (ס"ט) דהי' איתא צמזמן פסק זה דבר (ל"ט). וכמו רבינו ירושם (נ"א ס"ד ט') צ"ן א"ס דנוהו צנפיה**

דרכי משה

על רבינו שדחה דברי הסמ"ג שהביא ראיה לדבריו, משמע דסבירא ליה דנקטינן כדברי ספר המצות. ובנמוקי יוסף ריש זה בורר (ג): משמע דסבירא ליה כדברי הטור [ו] דכתב בשם האחרונים ז"ל דאפילו אם שני הבתי דינים שווין אין יכול לדחות מאחד לחבירו רק המלוה משום דעבד ליה לאיש מלוה משמע דמגדול לקטן שום אחד אינו יכול לדחות. עוד כתב שם [ו] דאם אחד רוצה לדרן לפני הדיינות [ה] והשני רוצה לדרן לפני ערכאות עדיפי ושומעין בין ללוה בין למלוה עכ"ל. והני ערכאות לאו בשל גוים מיידי אלא הדיינות הממונים לדרן כן מוכח שמה: **וכתב מהר"ק שורש א'** דבר פשוט שאין התובע יכול לכופף לנתבע שילך חרץ לעירו לדרן עמו אלא התובע צריך לילך אחר הנתבע ואפילו היו יותר גדולים במקום התובע ועשו תקנה על זה לא מהני ועיין שם וכ"כ בתרומת הדשן סימן ש"ה

פרישה

(7) **ואף במקום כ"י אם אמר לדיין כ"י. כלומר אף על פי שאין שומעין לנתבע לומר אלך לבית הועד דעדיפא מדין דין העיר משום דלא חיישין שיענו הבית דין שבעיר אפילו הכי א"ס אמר כ"י וכן משמע מלשון רבינו ירושם ומדקדק רבינו שמשון דסבירא ליה דאפילו לא כפאלו לדין לפניהם צריכין לכתוב מאיזה טעם דנוהו וכ"כ מהר"ק א"ל י"ס מולקין מה ועיין דרכי משה (האריך) שם:**

דרישה

ממנו: **ודברי הרמב"ם שהביא רבינו בסימן י"ג (ס"י) אינם ענין לדברי הסמ"ג ואין להם הכרעה ואפשר דס"ל כרבינו ואפשר כהסמ"ג. אבל מהנהגות מיימון (שם אות ב) משמע דס"ל כסמ"ג ועיין דרישה בריש סימן י"ג וכן משמע מהנהגות אשר"י דפרק זה בורר (ס"י ב אות ה) עיי"ש:**

חדושי הגהות

[ו] **דברים אלו כבר כתבנו דרכי משה לעיל (אות ב) ולא אפן לזרז הכפלתו: [ט] לשון הגמרא הוא צומא (ט):**

דמנהגין שהביא שם דברי מהר"ק מ"ש בשורש צ' על דברי אור זרוע להשוותו עם הרמב"ם, ובכסף משנה כתב שם דאור זרוע לא סבירא ליה כהרמב"ם דלמב"ם שייך ב"ר הגדול בכל דור ודור עיי"ש:

הגהות והערות

[לה] **כ"ה בכת"ב ב ובגרסא. ועיין שלטי הגיבורים שם אות א:** [לח] **והתקנה** הזאת נראה שתקנה משום שהיחיד הוא מוכרח ונכנע לפני הבית דין של הקהל שלו מה שלא יכנע אם יגזרו עליו וזולתם (ש"ת מהר"ן י' לב ח"ג סי' צז). ועוד אני אומר כ"י מפני השלום שגדול השלום דה שאם יבא התובע ויאמר זה שאני רוצה הוא הגדול או שזה תלמיד חכם שאתה הנתבע רוצה ואמר הנתבע אין האמת כדברך מאן מוכח. בענותינו כל אחד מתנשא וכו' וירבו המחלוקות והקטטות וכו' (ש"ת מהרש"ם ח"מ סי' ו'). ולדבריהם עיקר המנהג נחייסד אפילו לשני בתי דינים בעיר אחת. אולם בכנסת הגדולה (הגה"ט אות כא) כתב שיעקרו כשהתובע והנתבע גרים בשני עירות ואם אחת אומר שהנתבע ילך אחרי התובע יבא איש ומאי ויתן ענינו באיש עשיר שבעיר אחת ויאמר שיש לו תביעה עמו שיבא להתדיין עמו בעירו, והעשיר ההוא יתפטר עמו כ"י שלא יצטרך לטלטל את עצמו ולכתת את רגליו, ומאחר שנהגו כן כשהם בשני עירות ראוי להנהיג המנהג אפילו בעיר אחת בשני בתי דינים שלא לחלוק במנהג, ועי' הגב"י אות ו חשק

הם הן עובדא דמרי כותלי הוה נמי דשאל אי נמי הא דקאמר
במר דדי קאזל מר הוה כאלו שאל דאס לא כן אלא רבינו חס
מפרש דהך עובדא בלא שאל אס כן אין ממנו שום ראיה דא"ל
לאודועיה אלא היכא דאיכא פתחון פה למשדא אי נמי דטוה נכפיה
כיון דאיכא לפרושי כי הא זריך
לאודועיה אף על פי דלא שאל וכמו
שדמו החולקים עליו אלא ודאי
דרינו חס חסס נפשיט דהך עובדא

דשאל דאי לא שאל אין סברא דזריך לאודועיה דאי איכא דמושדו בלא
גמור היה שאל ממנו שידוענו נכתב מאיזה טעם דנהו כדי לספור
הדין והכי איכא להדיא טהגהא אשירי פרק זה טורר (סי' מ' אות ה')
כשכתב לסברת רבינו חס דהיכא דאיכא פתחון פה ורגלים לדבר
לטעמו של בעל דין שמחמת זה הוא סבור שדטוה שלא דין ואמר
כתב לי מאיזה טעם דנפשיט כותבין מן ונפשיט לו אפילו דנהו מעצמו
אבל בעלמא אין כותבין אפילו שאל אבל המוספות והרא"ש חלוקין
עליו דשאל אפילו בעלמא כותבין והיכא דאיכא פתחון פה למשדא
כותבין אפילו בלא שאל. וכן היה דעת רבינו מו"ל אלא דקשה הלשון
שכתב ואף במקום שאין שומעין לנכדע. ונראה דקפידא ליה לרבינו
היפך סברת רבינו חס והכי קאמר לא מיעביא היכא שדנהו מדעמו
דפשיטא דשומעין לו שהרי הוא חושש שמה טעה הדין ומבקש לספור
הדין אלא אפילו דנהו נכפיה דאיכא למימר דלפי שסירב מתחילה
עד שכפוהו אס כן מה ששאל שיכתב לו אינו אלא להמירם כנגד

כבוד בית דין לפי שכפוהו ואין שומעין לו וקאמר דאפילו הכי שומעין לו וכתב רבינו כן לאורוי דלפי זה תפשיט נמי הא דקמני הך
דינא דכותבין ונפשיט לו סך דשנים שנחשבו וכו' דמזה מצינו רבינו חס נמי ראיתו [ד]דוקא דטוה נכפיה כמ"ש במדרכי והגהת מיימוניות
ולפי דעת רבינו הא דמני לה כן לאורוי רשומא דאפילו נחשבו וכו' דטוה נכפיה אפילו הכי כותבין ונפשיט לו מכל שכן היכא
דטוה מדעמו דפשיטא דכותבין ונפשיט לו כששאל והיכא דאיכא פתחון פה למשדא כותבין ונפשיט אפילו בלא שאל והכי איכא באשרי
פרק איהו נשך: ופיריה לענין הלכה תפשיט דברי ר"מ עיקר דהסכימו עמו האחרונים וזלמי רבינו וה"ר ירוחם ואין כותבין
אלא כשדטוה נכפיה ומכל מקום היכא דאיכא פתחון פה למשדא זריך להודיע נכתב אפילו בלא שאל דלא כרבינו חס דמוכח מדבריו
דאפילו נחשדא אין כותבין אלא אס כן דשאל כדפירש רש"י ליתא: וכתב גמוקי יוסף דא"ל לכתוב הראיות אלא הטענות והדין
שפסקו עליהם בלא וקאי אכולהו אהיכא שהנצל דין חושדו אי נמי שדנהו נכפיה אי נמי חושש שמה טעה. ופיריה בעל פה זריך
להודיע הטעם והראיה אולי יחזור ט' וכדעבד רב פפא דהודיעו טעמו של דין להאזין כותבי דחשדו וקבל דבריו ואין חילוק בין חושדו
שנטה הדין כנגדו בין חושדו שטעה ואס לאחר הדעה לא קבל דבריו זריך להודיע נכתב הטענות ופסק דין: וכתב ב"י דמצינו דין
הגדול א"ל שיכתוב לו דלא חיישינן לטעמו דאס כן אין לדבר סוף: ופיריה מצינו דין הגדול דאמר ליה לבי תימי מ"ח ואין חילוק בין אס
כותבין לו ואמר כן מוילין ממנו דמיד מוילין ואין ממתינין עד שינא מצינו דין הגדול דאמר ליה לבי תימי מ"ח ואין חילוק בין אס
חושדו שטעה הדין כנגדו או שמה טעה והכי איכא במדרכי פרק חוקת (סי' מקלה). מיהו אס היכי דין בעלמא חוששין שמה טעה מעכבין
בדס מה שהוילין ואין נפשיט ליד הבעל דין שמה יוילין ולא יהיה לו להחזיר אי נמי איש קשה שאי אפשר לחזור ולהוילין מתחת ידו:

דרכי משה

עכ"ל שם ועוד האריך בדינים אלו סימן ס"ג וסימן ס"ד ובסימן
פ"ז כתב דבאלו הדינים אין לדיין אלא מה שעיניו רואות ועיין
שם מ"ד: (ח') אב"ל במדרכי סוף פרק זה בורר (סי' תשח) דאין
כותבין רק כשכפאו לעמוד לדין לפנייהם אבל בלא הכי לא, וכן כתב
שם גמוקי יוסף (י' ריש ע"א) וכן משמע מדברי רבינו בעל הטור:
(ח') כתב המדרכי בחוקת הבתים (דף רמ"ט ע"ג) (סי' חקלה)
כשכותבין לו הפסק דין צריך לשלם מיד ואם יסתור הדין יחזירו לו
וכן פסק מהר"ם (ר"פ סי' תקנב) עכ"ל:

פרישה

ואם יראה לדיין שהבעל הדין חושדו ב"י. נפקא מהא דאמר פרק איהו נשך גבי עובדא דנהו מרי כותלי ט' ע"ש:

הגהות והערות

ישראל תשלח) דרך רבינו ירוחם בהרבה מקומות בספרו לכות מהר"ם
מרוטנבורג בשם רמ"ה (ומקורו כנראה מכנה"ג סימן ס' הגה"ט אות מו), וראה
ד"מ אות ח"א: שהביא דין זה מהמדרכי ע"ש מהר"ם: מן בהגהות
מיימוניות מובא על שם מורי רבינו שהוא מהר"ם מרוטנבורג, וכן הוא
מפורש בתשובות מהר"ם דפוס קרימונה סימן רפ ודפוס פראג סימן תקנב:
מן גרמא דפליג ארמב"ן (הובא בב"י) דבהודעה בע"פ סני, ועיין שו"ת
הבי"ח סימן כב: מו"ל עיין שו"ת הבי"ח הג"ל, שם מובא היכן ראה
לדייק כן בטור: מו"ל אב"ל עכ"פ קודם כותבין לו ורק אח"כ מוציאין, והני
מילי אם דנהו נכפיה, אבל אם באו לדין מרצותם י"ל דמוציאין ממנו ואח"כ
כותבין (שו"ת רדב"ז ח"ג סי' אלף ז):

מ"א ובמקום שאין מנהג חזר הדין לסיני (שו"ת רמ"א סי' סד). וקשה קצת
דברמ"א ס"א כתב אבל כבר נהגו בזמן הזה כ"י שנראה דבזמן הזה על הסתם
אין לכוף (כנה"ג הגב"י אות י'): מאן דא דהקילו על הנתבע לדחותו עד
יום שלישי מנהג של הלכה הוא (יש"ש ב"ק פ"י סי' ח). ועיין סמ"ע ס"ק יב
וב"ח ס"ב ד"ה כתב עור המדרכי: מ"ב נדב"ז ב"י דיינים. (ובמדרכי
הגירסא אבל "דיינים", וכתב בהגהות הבי"ח שם אות ו דצ"ל "שני" דיינים):
מ"ג במדרכי הנוטה או שני אכסנאים "המומנין זה את זה" בוררין לאלתר
וטועין לאלתר. ועיין פתחי תשובה ס"ק ב: מ"ד עיין יש"ש ב"ק פ"י סי'
י' מה שדייק מדבריו: מ"ה כתב כן בשם רבינו מאיר הלוי בתשובה. ועיין
הגהות הרא"ה פולד לשם הגדולים (הובא בראשית ספר רבינו ירוחם, דפוס

נעלמא לא. מכאן [ב] דקדק רבינו חס (פט: מורה"י) הא דאמר
בסוף פרק זה טור (לא:): שנים שנחשבו דין כופין אותו ודן בעירו
ואם אמר כתב לי מאיזה טעם דנחוי כותבין מט' לו היינו דוקא
היכא שדנוהו מחלה על ידי כפייה אבל אם מדעתו דנוהו מחלה
אין כותבין לו. ויש מפרשים דהא
דאמר רב פפא כי האי גוונא נריך
להודיעו לא להודיע טעם הדין
קאמר אלא הכי קאמר כי האי גוונא
היה לך להודיעו מחלה כשחלקת.
ואפילו לאריך פירושה אין ראיה מכאן דהכי פירושו כי האי גוונא
נריך לאודועי אפילו לא ישאל לכתוב מאיזה טעם [דנחוי] כי הכא
שלא שאל שידועוהו אלא קאמר חזינא דבאר ידי אחי מר אבל
נעלמא אם שאל כותבין לו עכ"ל. [י] וכתב המרדכי פרק זה טור (סי' תשח) והגהות מימון צ"ו מהלכות פנהדרין (אות ו) בשם
הר"מ (ד"פ סי' תקמ) דלא קבעו חכמים זמן לדבר אלא כל זמן שיאמר לדיינים כתב לי מאיזה טעם דנחוי כותבין ונחמין לו:
ודעת הרשב"א בתשובה כרבינו חס שכתב על ראובן שכתב מהדיינים לכתוב לו מאיזה טעם דנוהו שכן קנו מידו על תנאי זה אם לא
היו דבריהם תנאי אפשר שלא יתחייב בית דין לכתוב מאיזה טעם דנוהו שלא נאמרו הדברים אלא בנמי שכתבוהו בית דין שבעירו ודעת
הר"ן בפרק איזה נשך (פט: ד"ה כגון) כדעת רבינו חס וכתב שכן דעת הראב"ד וכ"כ נמוקי יוסף שם (מ: ד"ה הנהו) שכן דעת הראב"ד
והר"י (פנהדרין לא: מורה"י ואם) והרשב"א (צ"מ פט: ד"ה אמר) והר"ן וכן נראה מדקדוק לשון הרמב"ם צ"ו מהלכות פנהדרין (ה"ו) וכן
פסק במ"ג (עשין לו קפג ע"ג) וכן דעת הרמב"ן (צ"מ שם ד"ה כגון) שהרשב"א צידדו אחר שכתב דאין כותבים ונחמין אלא דוקא
כשנחשבו כח ח"ל ועוד אומר הרמב"ן שאפילו להווא שכתבוהו לדון בעירו לא אמרו שהיו חייבים לכתוב לו טעמו של דין אלא שיכתבו
הטענות שטען שעליהם חייבוהו והם טעם הדין כי מה נריך לכתוב ראיות הדין שלהם להולין לבית הוועד והלא הם יראו מעצמם אם
הדין כראוי אם לאו הילכך כל שלא כפאוהו לדון לפניהם אינם חייבים לכתוב לו כלום ואם כפאוהו לדון בפניהם כותבין לו הטענות
והדין שפסקו עליהם בלבד ונכיוצא מעשה דרב פפא שיש לזוז שפמים יש לו לדין להודיעם על פה טעמו של דין וכן עיקר וכן כתב
משמו של רבינו חס עכ"ל. וגם בתשובה כתב הרשב"א וכשהוא כותב א"ל לכתוב טעם החיוב והפטור שלא מנינו אלא במקום חשד וכמעשה
דרב פפא כגון דא דארי נריך לאודועי הא נעלמא א"ל לכתוב אלא פלוני טען כן ופלוני טען כן ומחוי טענותיהם דנו כן וכן עכ"ל
וכ"כ נמוקי יוסף (שם) בשם המפרשים. ונראה מדברי הרמב"ם דאפילו בשנחשבו לא אמרו שכותבין ונחמין אלא כשדן אותם בית דין
קטן משום דחיישין שמה טעו אבל אם דן אותם בית דין הגדול אין כותבין ונחמין לו דלא חיישין שזו לטעותא דאם באתו לחוש לכך
אין לדבר סוף [ג] ונתבאר דברי הרמב"ם בפרק הנזכר (ה"ט) שבזמן הזה מקום שיש בו חכמים גדולים ומומחים לרבים דין בית דין הגדול
יש להם: **כתב נמוקי יוסף (שם) אהא דאמר רב פפא כגון דא נריך לאודועי אבל נעלמא היכא דליכא חשדא אם היה מלגלג על**
הדין לא מודיעין ליה טעמא דדינא אדרבה משמחין ליה כגברא דמפקר בבית דין עכ"ל:

(ה) **הא' אע"פ שאחד מבעלי דינין נסתלק מבית דין שבעירו וכו' אין צריך לפרוע לשכנגדו יציאותיו וכו'. בסוף**
פרק זה טור (לא:): אהא דאמר רבי יוחנן התוקף את חבירו לדין כופין אותו והולך למקום הועד אמר לפניו רבי אלעזר
מי שנושה בחבירו מנה יוצא מנה על מנה כתב המרדכי (סי' תשז) והרא"ש (סי' מ) ז"ל מכאן ראיה מי שימחייב בדין אינו משלם
לשכנגדו יציאותיו אף על פי שהזיקו לדון בעיר אחרת והני מילי דלא מסר למיקס דדינא אלא שרצה לדון בעיר אחרת אבל אם היה
מסר לבית דין והולך המוצע להוציא הוצאות לכופו לירד עמו לדין היה רבינו מאיר (שם סי' תז) מחייב לפרוע כל יציאותיו
והביא ראיה מפרק הגחל בנרא (צ"ק קיב): דאמר שליחא דרבנן מהימן כבי חרי והני מילי לשמחא אבל למיכתב עליה פמיחא לא
מהימן דמנוחא קא מסר ליה פירוש קודם שיקרעו כתב הפמיחא עליו לתת שטר הסופר שכתב הפמיחא והוא הדין לכל שאר הוצאות
שיצא עכ"ל. וכל זה כתב גם בחשבותיו סוף כלל ק"ו (סי' י ו ד"ה ומה שכתב) וכתב בכלל ע"ג (סי' ג) שמעשה שנעשה סרבן חייב
לפרוע יציאות שכנגדו אפילו קודם שנכתב הסכמות והביא ראיה לדבר. וכן כתב מהר"ק בסמ"ק י"א (ענף ג) בשם הר"מ (שם) ורבינו
ירושם נ"ג ח"א (טו) ונמוקי יוסף פרק הגחל בנרא (לט סופ"צ) דעל הנחשכ לפרוע כל ההוצאות שעשה המוצע כשהנחשכ מסר
לנשות זוני בית דין (י). וכל זה גם כן כתב הרשב"א בתשובה (סי' תתקמ) והרשב"א כתב בסמ"ק פ"ה (ד"ה ואשר) ח"ל אם הנחשכ
מסר מלגלג לדין והולך המוצע לעשות הוצאות כדי לכופו לבא לדין ואלא הנחשכ מחייב [ג] בענין זה חייב לפרוע ההוצאות ההם עכ"ל.

דרכי משה

(ט) **וכתב נמוקי יוסף (ב"מ מ: ד"ה הנהו) ודוקא במקום דאיכא מקום לחשוד אבל היכא דליכא חשדא אם היה מלגלג על הדין לא מודיעין**
ליה טעמא דדינא ואדרבה משמחין ליה כגברא דמפקר בבית דין עכ"ל: (י) וכן פסק מהר"ו בתשובותיו (סי' קמז) ודלא כתשובת הרשב"א
סימן תתק"מ:

פרישה

(ה) **אף על פי שאחד מבעלי דינין נסתלק מבית דין שבעירו**
לדין דין הגדול ברי. אלעזר הגמרא שכתבתי לפיל דאמר רבי אלעזר מי
שנושה בחבירו מנה יוצא מנה על מנה כתב הפוסקים שמכאן יש ללמוד דא"ל
לשלם לו הוצאותיו ואף על פי ששם בגמרא נזכר דין זה אפי' הוועד כתב רבינו

הגהות והערות

מט' בהגהות הב"ח שם הגיה כותבין "ונחמין" לו: [ג] ואדרבה
משמחין ליה דאין לך אפיקורא גדולה מזו כמ"ש בנמוקי יוסף בפרק איזה
נשך (מ ע"ב ד"ה הנהו). ושמענו שמעשה היה לפני הרב מורינו הרב הגדול
ר"י בירב זלה"ה באחד ששאל לו כתבו וחננו לי מאיזה טעם דנחוי ונדרהו
(שו"ת אבן עזר וכל סי' יז): [גא] מפ"ל היכא שהדבר סופו להתברר אחר
שעה מאליו ומצאנו ולא ישאר שום חשד, עם כל זה בשביל זמן מרע זה גם

הואם הוזמנו להעיד בו, וכ"כ הכ"ס [שם]: סעיף ו' ה' מי שתובעין אותו לדון בו, עין לקמן סימן כ"ט ס"ה: ה' ומעיינין ביניהם. עין בסמ"ע ס"ק י"ז מ"ט בפירוש מעיינין ביניהם [סעיף ד'] פירש ד"ל דמעיינין אם מן הראוי הוא שלא ילך לו לא, ע"ש: סעיף ו' ה' אסור לאדם לדון בו, עד החמס נשטר אינו דן בלוחו שטר עלמו, כמ"ש רבינו ירוחם [משימים ב"א ח"א] וליכא מאן דפליג עליה, וללא כנראה מנ"י מחודש ו' [סדרה ומ"ש רבינו], ועין מ"ש לקמן סימן מ"ו סעיף כ"ד [סקנין]:

מכנפי מאן דאיכא התם מחכימי ^(י) ומעיינין ביניהם.

ז' אסור לאדם לדון למי שהוא אוהבו אע"פ שאינו ^(י) שושבינו ולא ריעו אשר כנפשו ולא למי ששונאו אע"פ שאינו אויב לו ולא מבקש רעתו אלא צריך שיהיו

ציונים ומקורות (ח) הר"ן פסק יס טעמן כח ב' דיעות על ב"ב ק"י א' ד"ה נמצאו. (ט) מוס' פ"ב דמסות⁵ ופסק יס טעמן ב"ב ק"י ע"ב ד"ה ואין ומסקי יוסף שם נ"ב ע"ב מדפי הר"ף ופסק אלא דמי משום סנהדרין י"ג ע"א מדפי הר"ף. ד"ה ו' (י) מוס' ס"א בשם הרמב"ם פכ"ג מסנהדרין ה"ו. (4) במהדורות שכ"ד של"ח: לדון.

מורי וזהב

את זה: בא"ד [בב"ן] עד ולהכחיש אפי' עד החתום בשטר וכו'. בוודאי הרשב"א [נהמכא בב"ן] אינו חולק אבעל העיטור, דבה"ע איירי דאין לו

ומשמע אפי' בנתכנו או הוזמנו, וזה דלא כמ"ש בכ"מ בפ"ג מהלכות סנהדרין [ה"ו] דדעת הרמב"ם כרשב"ם. וליתא, דא"כ דבריו סותרין זה

באר הגולה

ג. הר"ן בשם הרמב"ן, ושכן ראוי להורות הלכה למעשה מחודש ס"ה. נ"י. שם [בר"ן] בשם י"א, וכתב הנ"י ש"כ"ג מדברי הרמב"ם בפ"ה מה' עדות [ד"ו ח']. פ. דף כ"א ע"ב [תוס' ד"ה הנה] ומפורש שם צמ'. ע. טור בשם רב האי. ואי זילא ביה מילתא לה"ח לירד לדון עם פ"ה עין דינו בסמ"ק קכ"ד (סעי' ד') [ובסמ"ע שם סק"ד]. פ. לשון הרמב"ם פסק כ"ג מהלכות סנהדרין [ד"ו ר'] ממילא דרב פפא לא לידון אינש וכו' כמוט דף ק"ה ע"ב. ג. וכתב הכ"ס ^(א) דלאי החתן ואי הכלה אינש

מכות שם לא תליא צרימין לכו לא לא שגאו ג"כ לכו להעיד, ועין מוס' מכות שם [י' ע"א] ד"ה שמואל כ', ועוד דעממא דאין עד נעשה דין משום עדות שאי אפשר יכול להעיד או משום ועמדו בו, כמ"ש רש"ם שם, וזה ל"ש כחן נהחמנו, ועין מוס' נ"ב שם וסנהדרין ט' א' [נ"ה בומן], והר"ן [הובא בב"י סעיף ו' ד"ה ומ"ש רבינו אבן] הכריע ציון ראיתו כמס' ונהחמנו כרש"ם, וע"כ, וזהו סנהדרין ראשונה, וסנהדרין אחרונה הוא סנהדרין מוס' (ע"כ): כו. וכל זה. כמוט כ"א ב': סעיף ו' כה. מי שתובעין. קדושין ע' א': סעיף ד' כו. אסור. כמוט ק"ה ב' מוס' ד"ה לא: כו. שושבינו. סנהדרין כ"ו ב' כ"ט א': כה. ולא ריעו. סנהדרין שם: כט. אף על פי. כמוט שם [ק"ה ע"ב]: ל. אלא צריך. סנהדרין ו' ב' לא תפירו, לא תפירו, ס' א':

פתחי תשובה

סעיף ו' ח. לפני דין שקטן ממנו. כתב בספר ברכי יוסף [אות י"ד] וז"ל, לא במספר שנים תליא מילתא אלא קטן ממנו בחכמה קאמר, ואף שהוא גדול בשנים אין יכול לכופו, וכן ביאר הרב כנה"ג [מהדריק] לקמן סי' כ"ח בהגה"ט אות כ"ז, ושם ביאר באם זה מופלג בזקנה וזה אינו מופלג בחכמה בו, וזה פשוט וכדאמרין בב"ב קמ"ב ע"ב א"ל מידי בקשישיותא תליא מילתא בו, עכ"ל. וע"ש עוד [בברכי יוסף אות ט"ו] שנסתפק אם דין זה דוקא כשרדיין א' הוא שופט, אבל אם הם ב"ד של שלשה הגם כי הנתבע גדול מכל א' מהם, מ"מ במוחב תלתא כחדא יגדל נא כח ב"ד, או דילמא אידי ואידי חד שיעורא ונקט הגאון דין וזה"ל לב"ד של שלשה. וכתב שבדבר זה ואידי חד שיעורא מאד בעינין זה, ובסוף הביא תשובת הרדב"ו (ח"א סי' ק"ט) נח"ג אלף פ"ט דמבואר מדבריו דלא שאני לן בין דין אחד לב"ד של שלשה, עש"ה, ועמש"ל סק"י: ט. לכופו לילך לפניו. עין בספר ברכי יוסף וסוף אות ט"ו שדדקק מלשון זה, דס"ל להגאון דאם הנתבע רוצה לילך לדון קמי דינא דוורט מיניה מצי אזיל, ואין זה ולולא אלא חסרון כבוד, וחכם שמחל על כבודו כו'. ובהכי אתי שפיר נמי מה דמשמע מלשון הגאון דהדיין מצי מוזמין ליה אלא שא"י לכופו. וקשה אמאי לא רמין גורא אהאי דינא דוורט מיניה דלא לילול ביה ולא ליזמניה מעיקרא, ומאי אינו יכול לכופו דקאמר, לימא דמעיקרא פרח זימון מיניה כו'. אך למ"ש דאם רוצה ללכת רשאי, יש לומר דמהאי טעמא שרי ליה להזמינו, ואין זה כמולול בתורתו, דאי בעי מצי אתי ואי לא בעי הרשות בידו כו', והאריך בזה עין שם. ועין מה שכתבתי לקמן סי' כ"ח ס"ה סעיף קטן ט"ו: י. ומעיינין. עין באר היטב [סק"ג] שכתב, פירוש דנין ביניהם כו'. ועין באו"ת [אורים סק"ט] שכתב, הנכון כפירוש זה, דכיון דיש כאן אוסף כל החכמים לית ליה זילותא עוד בו, ע"ש, והביאו ג"כ בנה"מ [משה"כ סק"ט]: סעיף ד' יא. למי שהוא אוהבו כו'. כתב בספר ברכי יוסף אות כ', יש להסתפק אם יכול לדון לשני אוהביו או לשני שונאיו שבאו לפניו לדון, דהא מקרבא או מרחקא דעתיה לתרווייהו ושני הבע"ד שוין אצלו. ולפום ריהטא נראה דגם אם שניהם אוהביו או שונאיו לא ידון אותם, משום דמסתמא אהבה גס שנאתם לא שוו בשיעוריהן ומקרבא או מרחקא דעתיה למאן דרחים או שני טפי, וכמ"ש הרא"ש פרק זה בורר [סנהדרין פ"ג סי' כ"ג] דמעט אהבה או שנאה מטה את לבו. גם יש לחוש דהדין הזה שבא לפניו יסתעף לסעיפים, ומשום ששניהם אוהביו או שונאיו יטה לבו לזכות לא' בחלק א' ולחייבו בחלק אחר כו', וזהו הנראה מכת הסברא. ויש להביא עוד קצת ראיה מדברי התוס' פרק בא סימן [נה] דף ג' ע"א [נ"ה ורבי מאיר כו']. גם קצת ראיה ממ"ש מהר"י בן מיגש בתשובה, הובאה בשיטה מקובצת פרק החובל סוף דף צ"ב וכו', ע"ש: יב. ולא למי ששונאו. עין בתשובת חות

באר היטב

יב. דרבנן. וכ"כ המחבר נתי' (מ"ג) [מ"ו] ס"ב שעד הרוואה גלילה נעשה דין מקום שטרות דרבנן, וע"ל סי' מ"ו כמה פרטי דינים עוד מזה, עכ"ל הסמ"ע [סקט"ו]. וכתב הש"ך [סק"ה] בשם הכ"ס דה"ה אם לאוהב נשנת וי"ט אינש נעשים דינים אע"ג דאין אסור לדון כסא אלא מדרבנן, וי"ט לדינא, עכ"ל: סעיף ו' י. ומעיינין. פי' דנין מיניהם, אלא לשון מעיינין לא משמע דין אלא פשרה דרוואים אם יכולים לפשרם. כ"כ הסמ"ע [סקט"ו]. והכ"ס כתב דר"ל דמעיינין אם מן הראוי הוא שילך לו לא ע"ש. [ש"ך סק"ח]: סעיף ו' יד. אסור. עד החמס נשטר אינו דן בלוחו שטר עלמו ועין לקמן סי' מ"ו. ש"ך [סקט"ו]:

נחלקו חכמים כת הקודמין בקובץ תשובות כ"י מרבני מצרים, והוא ז"ל האריך מאד בענין זה, ובסוף הביא תשובת הרדב"ו (ח"א סי' ק"ט) נח"ג אלף פ"ט דמבואר מדבריו דלא שאני לן בין דין אחד לב"ד של שלשה, עש"ה, ועמש"ל סק"י: ט. לכופו לילך לפניו. עין בספר ברכי יוסף וסוף אות ט"ו שדדקק מלשון זה, דס"ל להגאון דאם הנתבע רוצה לילך לדון קמי דינא דוורט מיניה מצי אזיל, ואין זה ולולא אלא חסרון כבוד, וחכם שמחל על כבודו כו'. ובהכי אתי שפיר נמי מה דמשמע מלשון הגאון דהדיין מצי מוזמין ליה אלא שא"י לכופו. וקשה אמאי לא רמין גורא אהאי דינא דוורט מיניה דלא לילול ביה ולא ליזמניה מעיקרא, ומאי אינו יכול לכופו דקאמר, לימא דמעיקרא פרח זימון מיניה כו'. אך למ"ש דאם רוצה ללכת רשאי, יש לומר דמהאי טעמא שרי ליה להזמינו, ואין זה כמולול בתורתו, דאי בעי מצי אתי ואי לא בעי הרשות בידו כו', והאריך בזה עין שם. ועין מה שכתבתי לקמן סי' כ"ח ס"ה סעיף קטן ט"ו: י. ומעיינין. עין באר היטב [סק"ג] שכתב, פירוש דנין ביניהם כו'. ועין באו"ת [אורים סק"ט] שכתב, הנכון כפירוש זה, דכיון דיש כאן אוסף כל החכמים לית ליה זילותא עוד בו, ע"ש, והביאו ג"כ בנה"מ [משה"כ סק"ט]: סעיף ד' יא. למי שהוא אוהבו כו'. כתב בספר ברכי יוסף אות כ', יש להסתפק אם יכול לדון לשני אוהביו או לשני שונאיו שבאו לפניו לדון, דהא מקרבא או מרחקא דעתיה לתרווייהו ושני הבע"ד שוין אצלו. ולפום ריהטא נראה דגם אם שניהם אוהביו או שונאיו לא ידון אותם, משום דמסתמא אהבה גס שנאתם לא שוו בשיעוריהן ומקרבא או מרחקא דעתיה למאן דרחים או שני טפי, וכמ"ש הרא"ש פרק זה בורר [סנהדרין פ"ג סי' כ"ג] דמעט אהבה או שנאה מטה את לבו. גם יש לחוש דהדין הזה שבא לפניו יסתעף לסעיפים, ומשום ששניהם אוהביו או שונאיו יטה לבו לזכות לא' בחלק א' ולחייבו בחלק אחר כו', וזהו הנראה מכת הסברא. ויש להביא עוד קצת ראיה מדברי התוס' פרק בא סימן [נה] דף ג' ע"א [נ"ה ורבי מאיר כו']. גם קצת ראיה ממ"ש מהר"י בן מיגש בתשובה, הובאה בשיטה מקובצת פרק החובל סוף דף צ"ב וכו', ע"ש: יב. ולא למי ששונאו. עין בתשובת חות

חידושי רעק"א סעיף ד'. שהוא אוהבו. נ"ב. עין משנת ענה"ג סי' ל"ג דשופט נמ"מ מקרי אהבה: ט"ז ד"ה בא"ד עד ולהכחיש אפילו עד החתום בשטר וכו'. בודאי הרשב"א. נ"ב. עין משנת שטת יעקב סי' קט"ז:

י' מיהו אם דנו כו'. עיין לקמן סימן ל"ג ס"ז בסמ"ע ס"ק י"ג, ועיין
בתשובת מהר"ם מלובלין סימן ס"ג מ"ש בה [קש"כ]: (א) וי"א דבשנאו
משפח דהיינו שלא דיבר בו, וכן פירש הכ"מ [סעיף ח'], ועיין בסמ"ע ס"ק
י"ט וצ"ב מחדש (ב) [ה] (וס"ס), עיין בתשובת מהר"ן ששון סימן
ל"ז [קש"כ]: (ב) יבול' להיות דיין
ל' למידו. וה"ה דמותר לדון
לאושפזיניה, שם [מהרי"ק המובא בצינונים
אות ט"ז, סוף] שורש כ"א, וכן פועלים
ושמרים, עיין בתשובת ר' לז ספר ג' סי'
ל"ז [קש"כ]: (ג) משום אהבה ושנאה
כו'. עיין בתשובת ר"י כהן סימן ל'
[שארית יוסף, קש"כ] ובסמ"ע ס"ק כ"ב:

השני בעלי דינים שוים בעיני הדיינים ובלבם
ואם לא היה מכיר את שום אחד מהם ולא את
מעשיו אין לך דיין צדק במהרה.
הגה (י) ומיהו אם דנו דיינים דין, וי"א (י) ויש אומרים
דבשנאו ממש דהיינו שלא דבר עמו ג' ימים מתוך
איבה או אהבה ממש דהיינו שושפכו וריעו צאלו אין
דיינים דין, (י) ויש אומרים דכל שאינו אהבה או
שנאה ממש מותר לדנו ואינו אלא מדת חסידות להחמיר שלא לדנו (ז) ולכן מותר להיות דיין
כשה צור לו אחד זה צור לו אחד (ע) לקמן ריש סימן י"ג (ז) כי כל אחד צור (ז) (לו) אהבה וכל
שכן שהרצ יכול (י) להיות דיין (ל' למידו). (י) ואפילו בית דין הפסול לדון (י) משום אהבה

צינונים ומקורות (א) הגהות אשרי ריש סנהדרין סימן ר. ד"מ ט'. (ב) טור ס"ט. (ג) מוס' סנהדרין ח' ע"א ד"ה פסילנא ומדמי
ספיק דסנהדרין סימן תרפ"ג, ד"מ י'. (ד) מהרי"ק שורש ט"ז, ד"מ שם. (ה) מהרי"ק שורש כ"א ומהר"א נפשו סימן רנ"ח, ד"מ שם.
(ז) במהדורות שכו' - של"ח: דין צדיק. (ז) במהדורות באה"ג. (ז) במהדורות באה"ג.

יעשה כן, והכל תלוי בשלישי, וכן כתב שם מהרי"ק [המובא בצינונים אות י"ד] נהדלא. * ולא כמו שכתב בעיר שושן [ס"ט] דדרך נזי אדם הוא כן אף שאין לו
לעשות כן מן הדיון, עיין שם * [קש"כ]. * אצל קרוב או פסול מן התורה פסול גם בה צור, כן אימא שם במהרי"ק [קש"כ] והוא מהמחנה [סנהדרין כ"ג ע"א],
ומשום הכי כתב מור"ם לכן מותר בו, ורואה לומר ולכן כיון שאינו אלא מכת חסידות, לאפוקי אם היה פסול מן המורה היה פסול גם בה צור כמו קרוב ומה
שקיים מור"ם וכתב, וכל שכן שהרצ בו, אלעיל קאי, אמ"ש שהאזהב אינו אלא ממדת חסידות וכו', וק"ל: [בא] להיות דיין ל' למידו. ומכ"ש לאכז של תלמיד אף
דנמן לו שכן הלימוד, כן הוא שם [במהרי"ק ד"ה ולענין, קש"כ]: [בבן] משום אהבה ושנאה יבול' להושיב בו. מהרי"ק נקדש כ"א דקדק וכתב זה לשונו,
ואפילו המחמיר על עצמו ממתת חסידות כשרים לצור דיינים, והב"א ראה על זה מהגמ' [סנהדרין ד' ע"ב], עיין שם [קש"כ]. ומהר"א [בעל תרומת הרשן] נפסקו
סי' רנ"ח כתב דהמנהג הוא שלא לפסול שום בית דין לסדר בית דין. ומסיק וכתב שם על זה, זה לשונו, ואע"ג דיש לחמור אחר המנהג, ידע מר דגדולי עולם ישבו

טורי זהב

דלא תימא דהוא ג"כ בכלל פסולים: בשם מהר"ש [קאידובר] וצלה"ה:
בב"י [סעיף ט' י'] ד"ה אין הדיין יכול לדון את אהבו וכו' עד מדלא
קאמר פסול וכו'. ויש לתמוה דבהדיא פסק הרמב"ם פ"ג מהלכות עדות
[הט"ו], לפיכך האזהב והשנאה כשר לעדות ופסול לדיינות, ופסול משמע
דיעבד, וכך משמע מדבריו בפ"ו מהלכות עדות [ה"ו] דמדמי אזהב
ושנאה לגר שאין אמו מישאל וכמ"ש הכ"מ שם, וזה פסול אפילו
כדיעבד דומיא דסריס וממזר. לכן נראה דברי הטור עיקר, דגם הרמב"ם

לדון בענייני גוף השטר משום דהוי כאילו חוזר ומגיד אחר חתימתו, אבל
הרשב"א איירי דעד החתום בשטר יכול להיות דיין בקיום השטר מטעם
שכתב הרשב"א בשו"ת [ח"א] סי' תתקס"ט, וק"ל. ע"כ ממהרש"ק: תו
מ"ש הסמ"ע ס"ק (י"ח) [כ'] בשם מהרי"ק דקדוב או פסול מן התורה
[פסול], הוא שלא בדקדוק, דודאי כל הפסולים אפי' בדרבנן פסולים
לז"ב, כדאימא במשנה ריש פרק ד"ב [סנהדרין כ"ג ע"א] אימתי בזמן שהם
קרובים או פסולים, ומהרי"ק לא בא שם רק להתיר ליקח אזהב לז"ב,

ביאור הגר"א

לא. ואם לא היה. ספרי [דברים א' ט"ז] ושפעתם נזק ט': לב. ומיהו.
הג"א [סנהדרין פ"א ס"ז], ומ"ש לא לדון בו משמע לכתלה: לג. ויש
אומרים דשנאו ממש. סנהדרין כ"ז ב' דהשיב נהדי פסולים נמתניסין,
ורקנ' לא פליגי אלא נעדים, אצל דיינים מודי כמס"ש [שם כ"ט ע"א] ומסיק
מקרא: לו. ויש אומרים דכל שאינו אהבו. מוס' סנהדרין ט' א' ד"ה
פסילנא כו': לו. וכ"ש. שטעות ל' ב': לו. ואפילו. סנהדרין ט' א':

פתחי תשובה

יאר (בסוף הספר בהשמטות) [סי' ס"ב], שכתב מעשה היה שאחד לזה
ממני וטען על מקצתן שפרע וגשבע לשקר, ואחר שנה בא לפני בדיון ולא
רציתי לטפל בדניו, לאו משום דמותר לשנאו דא"כ כל רשע וצדיק נמי
והוא מעשה בכל יום, וכמ"ש הרמב"ם פ"ב מה' סנהדרין [ה"ה] והביאו
הטור סי' ב' [צ"ל י"ז וכו' בשו"ע שם ס"ז], דעלה נאמר לא חטה משפט
אבינו, וע"כ נאמר דהיינו דציותה תורה לא חטה משפט אבינו, דאע"פ שמותר לשנאו מ"מ בעת המשפט יהיו שניהם שקולים, ובכה"ג אחר שאין
השנאה טבעית אלא ע"פ דבר ה', אין לחוש דדעתיה יטעה ולא חזי ליה זכותא כמו בשאר שנאה, משא"כ כשעשה לדיין עצמו מעשה רשע או שום
דבר שיש לו טינא בלבו, ודאי ירחיק מלדנו דג"כ יש לחוש דמפני כך לא חזי ליה זכותא, עד כאן לשונו: יג. דהיינו שושפינו. כתב הסמ"ע ס"ק י"ח
דהיינו ד' ימי המשטה וכן פרש"י, ע"ש. ובכנה"ג [מהרי"ק] בהגב"י אות ט"ז הביא דברי ר"י נ"א ח"א שפסק כרבנן משמיה דרבא [סנהדרין כ"ט ע"א]
דאינו פסול רק יום ראשון, ע"ש. ועיין בתשובת שב"י ח"א סי' קמ"א מיישב דעת הסמ"ע בזה. אולם בתומים [אורים סק"ו] כתב דבזה"ל אשר בעו"ה
ערבה כל שמחה ואין נוהגים לעשות כל ד' ימי המשטה, לכי"ע מיום ראשון ואילך מותר לו לדון, ע"ש: יד. אלא מדת חסידות. עיין בתשובת שב"י
ח"א סי' קמ"א אודות דין שהוא שכן לאחד מבדלי דינים בשכונא גוואר, אי מותר לדון לו. והשיב דאם שכנו הוא ריעו אשר כנפשו אסור מדינא, אבל
אם אינו אהבו וריעו אשר כנפשו אזי מותר לדנו ע"פ הדין, אך ממדת חסידות יכול [צ"ל יש] לפרוש, ע"ש. ועיין בתשובת עבדו"ג סי' ל"ג:
טו. ולכן מותר להיות דיין כשזכר לו א'. כ"כ ואפי' אהב ממש שפסול מדינא, מ"מ אם ראוין צור אהב על שמעון אין שמעון יכול לפסול, ואינו דומה לקרוב. ואם ראוין צור שנא

כשרים לדון זה אם זה, ואפילו הוא דין קצוב יכול צעל דינו לומר אינו מקובל
עלי, והב"א ראוין על זה. ומיהו יכולים לישב יחד לדון אמרים אפילו לכתחילה.
ק. אצל קרוב או פסול מן התורה פסול גם בה צור לו אחד, ממשנה זה
פסול דיינו של זה וכו' סנהדרין דף כ"ג ע"א ע"ב. ר. אע"פ שמקבל ממנו

באר היטב

טו. בורר. היינו שכל אחד יביר לו מי שיצו דבריו לאשורו, ואם יש לו שום דבר זכות
יגיע אותו לפני חמירו, וכן יעשה השם, והשלישי שומע ומכריע ציניהם, עכ"ל הסמ"ע
[ס"ק]. עיין בתשובת מהר"ן ששון סי' ל"ז ובתשובת מהר"ם מלובלין סי' ס"ג [ש"ך]
סק"י וי"א: טו. לתלמידו. ומכ"ש לאכז של תלמיד אפי' אם טען לו שכן ליתור. סמ"ע

חידושי רעק"א

שם הגה. ולכן מותר להיות דיין כשה צור לו א'. כ"כ ואפי' אהב ממש שפסול מדינא, מ"מ אם ראוין צור אהב על שמעון אין שמעון יכול לפסול, ואינו דומה לקרוב. ואם ראוין צור שנא
של עצמו יש פסול אף שמעון יכול לפסול. תשובת חו"י סי' ב': שם בש"ך אות ט'. קדמא כנראה מהב"י. כ"כ ועיין בתשובת מהר"א ששון סוף סימן ק"ו: שם ש"ך אות י"ב עיין תשובת ר' לב.
ח"ג סימן צ"ז. כ"כ וכתב שם ולא שמענו מעולם מי שפסקק לומר שזי חכם הקהל פסול לדון לשום אחד מהקהל של ואפילו למי שהוא עשיר גדול מוסלנ שקול כנגד כל הקהל, אלדנא הוא מנהג
קטע בכל המקומות שהטוען הולך אחר הנפגע, ואינו מתלקס בין שיהיה הנפגע עשיר או עני אהב או שנא ליתפגע משום דרך הסכמו והי"ל קצתו עליהם, עכ"ל.

1447

תאריך: 10/10/2019

PROFESSOR SCHULZ
 (Sings.)

⋮[סעיף יג]

ציורים ומקורות (נח) טור ^טס"ט. (י) בן נלמד מהסמל פקק עשרה יחסין קידושין ע' ע"א. ד"מ טס.

Substantive review

מחלק בין שונא לשונא כו', ועיין בפ"י מהל' רוצח [ת"י] כתב הרמב"ם
דשונא הוא שלא דיבר [עמו] ג' ימים כו' בזה מיושבת תמיהת הכ"מ סוף
פ"ו מה' עדות ע"ש ע"כ ממהרש"ק:
המנדה חבירו כו'. בסמ"ע ס"ק (כ"א) [כ"ד] כתב דיליף מפרק עשרה

3254567 ft-TIN

שָׁכַר תַּלְמוּדוֹ. ש. וּבִיָּאֵר שֶׁס' ^[בסוּר] שָׁלָא דִּיבֵר עִמּוֹ ג' יָמִים מִחֲמַת חַיִּיהָ.
 וְכַתֵּב הַקַּמָּע ^[סַקִּי] שֶׁלֹּאמַד זֶה מֵעוֹבָדָא ^[דרב יודה בר יוחנן]

בשעדיין הוא נגידו. א. ברייטא דאסי בן יהודה סנהדרין דף כ"ט ע"א.
דמדאורייתא אסור מדרש

פתחי תשובה

[סקריא]. והס"ך [סקריא] כבד דה"ה דמוח לזון לאושפזיכיה וכן פועלים ואחרים,
 עינן תשובות ק לג ח"ג סי' כ"ז: י. להושיב. גסון מוהרי"ק ואפי' המתחבר על
 עשאו' ממחמם סקידות, וכבר נ"ל דייטס, ומהר"א בפסקיו כבד דמוח הוא שלל אפסול
 שבו צ"ד ולזה הבי'ד, אלא דיש לחפור לזון המוח דיע מי גדולי עולם כ' מי
 ישנה מנהגם, ולזה דקדק הרמ"א ובכח הפסוק לזון מוח שמוס' אהבה ושלל ולא כבד כבד

חידושי רעק"א

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה-